

ГАЗЕТНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бикова К.В., студ. гр. ПР-01

За останні роки слово «дискурс» стало найпоширенішим поняттям, що зустрічається у багатьох лінгвістичних виданнях. У той же час дискурс продовжує вважатися одним з найскладніших понять сучасних структурно-семіотичних досліджень, що характеризується різноманіттям підходів та трактувань.

На думку Чудинова А.П., дискурс – достатньо широке узагальнююче поняття, яке включає в себе такі нерівнозначні компоненти, як текст і мовлення. [1, 97].

За критерієм форми дискурсу виділяємо усний та письмовий типи дискурсу. За видом мовлення – монологічний або діалогічний. За адресатним критерієм – інституційний і персональний (буттєвий) типи дискурсу. За умов різних загальних настанов, комунікативних принципів реалізуються аргументативний (переговори, обмін думками), конфліктний (лайка, сварка, бійка, тощо) та гармонійний (унісон) типи дискурсу. [2, 233-236]

В інституційному дискурсі, у свою чергу В.І. Карасик виділяє такі підтипи, як науковий, масово-інформаційний (телевізійний, газетний), політичний, релігійний, педагогічний, медичний, військовий, юридичний, дипломатичний, діловий, рекламний, спортивний та ін. [3, 286].

Однією з найповніших класифікацій дискурсів є класифікація Г. Почепцова. Він виокремлює теле- і радіодискурси, газетний, театральний, кінодискурс, літературний дискурс, дискурс у сфері публік рілейшнз (ПР), рекламний дискурс, політичний, релігійний (фідеїстичний) дискурси [4, 85-89].

У газетному дискурсі існує розрив у просторі й часі для автора та читача. На відміну від усної комунікації, він розлогіший, повніший, аргументованіший. Значну увагу приділяють не лише змісту, а й формі викладу [там само]. Він ґрунтується на двох моделях подачі змісту — фактичній (головним є виклад факту) і авторській (факт слугує лише приводом для викладу авторського погляду на подію).

Тексти ЗМІ, зокрема газет, становлять особливу сферу для функціонування мови, в якій відбуваються процеси, що не тільки відбивають мовленнєву ситуацію взагалі, а й впливають на структуру мовної системи. Внаслідок цього мова використовується як засіб впливу, що має загальні системні та специфічні текстові характеристики. Поєднання цих характеристик зумовлює виконання

мовою газет пізнавальної, інформативної, регулятивної та інших функцій [4, 6-7].

Продуценти газетного дискурсу – журналісти – відіграють роль посередників між політичними, економічними, фінансовими та іншими інституціями будь-якої держави, які є суб'єктами влади й, відтак, визначають "санкціоновану" думку стосовно того чи іншого референта, тематизованого у дискурсі, та суспільством як об'єктом влади. Населення як масовий адресат газетного дискурсу є відірваним від подій у світі (люди не є свідками подій, що відбуваються в іншій частині світу), тому саме журналісти виконують функцію формування думки суспільства [там само].

Слід зазначити, що в ряді випадків газетний текст носить більш нейтральний характер: його лексика менш специфічна і менш термінологічна. Особливе місце газетного дискурсу пояснюється його затребуваністю у суспільстві, високим рівнем політизації соціуму та роллю ЗМІ у його розвитку.

Отже, газетний дискурс проблема залишається актуальною актуальним об'єктом для вивчення не лише в сфері лінгвістики а й соціокомунікації. Та все ж газетний дискурс несе на собі відбитки тематичних та прагматичних засад свого продукту – газетного тексту.

Желтухіна М.Р. Функції мас-медіального дискурсу// Жанри і типи текста в науковому і недейному дискурсі: Міжвузівський збірник наукових робіт. — Вип.5. — Орел, 2007. — С. 191 - 201.

Шевченко І. С., Морозова О. І. Проблеми типології дискурсу І. С. Шевченко, О. І. Морозова // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : [кол. монографія] / [під загальн. ред. Шевченко І. С.]. – Харків : Константа, 2005. – С. 233-237.

Карасик В. И. Языковой круг: Личность, концепты, дискурс / Карасик В. И. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.

Почепцов Г. Г. (мол.) Теорія комунікації / Почепцов Г. Г. (мол.). – К. : Наукова думка, 1996.– 175 с.

Жулавська О.О. Актуалізація концепту ТЕРОРИЗМ у британському газетному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”/ О. О. Жулавська. – Х., 2011. – 20 с.

Наук. кер. – Жулавська О.О., канд.філол.наук, ст. викл. СумДУ

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 85-86.